

Ս. ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԸ ՎԻՐԱՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՄ

Ապրիլի 22-ին, համաձայն հին տոմարի, Վիրահայոց թեմի Թբիլիսիի առաջնորդանիստ Սուրբ Գևորգ, Սուրբ Էջմիածին և Բաթումի Սուրբ Փրկիչ եկեղեցիներում մատուցվեց Ճրագալույցի Սուրբ պատարագ: (Նշենք, որ թեմի Սամցխե-Ջավախքի փոխառաջնորդությունը եկեղեցական տոները նշում է նոր տոմարով): Հրնթացս Պատարագի ընթերցվեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի՝ վիրահայությանն ուղղված շնորհավորական ուղերձը:

Մինչ ուշ երեկո շարունակվեց հավատացյալների անդադրուն հոսքը հայոց եկեղեցիներ: Թբիլիսիի առաջնորդանիստ Սուրբ Գևորգ եկեղեցու դռները բաց էին ամբողջ գիշեր: Եկեղեցու սպասավորների հետ միասին, այդ օրն աղոթքով լուսացրեցին հավատացյալները, նրանք, ովքեր Ավագ Շաբաթվա խորհրդաշատ օրերին մասնակիցն էին դառնում եկեղեցում անցկացվելիք հոգեպարար արարողությունների:

Ապրիլի 23-ի առավոտյան մատուցվեց Զատիկական Սուրբ Պատարագ: Առաջնորդանիստ Սուրբ Գևորգ եկեղեցում պատարագիչն էր թեմի առաջնորդ Ս. Վազգեն Եպիսկոպոս Միրզախանյանը:

Հավարտ արարողության Սրբազան Հայրն ընթերցեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի՝ վիրահայությանն ուղղված շնորհավորական ուղերձը, որից հետո առաջնորդ Սրբազան Հայրը շնորհավորեց ներկաներին և ուղղեց նրանց քարոզի իր խոսքը:

Զատիկական տոնը նշանավորվեց եկեղեցու բակում թեմի մշակութային բաժնի նախաձեռնած համերգով, որը վերածվեց ժողովրդական մեծ տոնախմբության:

ԱՊՐԻԼ 24-Ի ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ ՎԻՐԱՀԱՅՈՑ ԹԵՄՈՒՄ

Ապրիլի 24-ին, ժամը 10.00-ին, նախաձեռնությամբ Վրաստանի հայկական համագործակցության կենտրոնի և Վրաստանի «Նոր սերունդ» հայկական միավորման, Վրաստանում Թուրքիայի դեսպանատան մոտ կազմակերպվեց խաղաղ հանրահավաք և մոմավառություն: Մասնակցում էին հայ երիտասարդներ Թբիլիսիից, ներկայացուցիչներ Վրաստանի քրդական և ասորական համայնքներից:

Հարյուրի հասնող ցուցարարների խումբը եկել էր Թուրքիայի ներկայիս իշխանությունների կողմից Հայոց եղեռնը դատապարտելու պահանջով: Համաբնույթ բովանդակություն ունեին հնչող հայտարարություններն ու կոչերը, հայրենասիրական ոգեշունչ երգերը: Մասնակիցներն ընթերցեցին նաև «Տերունական աղոթք»-ը ու կատարեցին Կոմիտասի «Տեր ողորմես»-ն: Ի հիշատակ անմեղ զոհերի՝ դեսպանատան առջև դրվեց ծաղկեպսակ: Ըստ նախատեսվածի, դեսպանին պետք է փոխանցվեր բողոքի նամակ-դիմումը, ուր հավաքի մասնակիցները Հայոց Մեծ եղեռնը ճանաչելու պահանջով դիմում էին Թուրքիայի ղեկավար մարմիններին: Պատճառաբանելով, որ այդ օրն աշխատանքային չէ, դեսպանատան աշխատակիցները նամակը չընդունեցին:

Ժամը 11.00-ին Վիրահայոց թեմի եկեղեցիներում մատուցվեց Սուրբ և Անմահ Պատարագ և կատարվեց հոգեհանգստյան արարողություն՝ ի հիշատակ անմեղ նահատակների: Թբիլիսիի առաջնորդանիստ Սուրբ Գևորգ հայոց եկեղեցում արարողությունն անցավ հանդիսապետությամբ թեմի առաջնորդ Տ. Վազգեն եպիսկոպոս Միրզախանյանի: Արարողությանը ներկա էին Վրաստանի հայ խորհրդարանականներ, Վրաստանի հայերի միության նախագահն ու վարչության անդամները, վիրահայ այլ հավատավորներ ու մտավորականության ներկայացուցիչներ և մեծ թվով հավատացյալներ: Այստեղ էր նաև Վրաստանում ՀՀ արտակարգ և լիազոր դեսպան Հրաչ Սիլվանյանը և դեսպանատան այլ պաշտոնյաներ:

Քարոզի իր խոսքում առաջնորդ Սրբազան Հայրը վիրահայությանը կոչեց միասնական լինել հատկապես այս օրը ու միանալով ազգիս այսօրյա պահանջին՝ դատապարտել և ճանաչել տալ Ցեղասպանության փաստը ողջ մարդկությանն ու ոճրագործության հետնորդ Թուրքիային: Այս գործում Առաջնորդը կարևորեց սփյուռքահայության դերը, ովքեր նվիրված ու անձնուրացաբար շարունակում են Հայ Դատի արդար պաշտպանները լինել: Նա երախտագիտություն հայտնեց բոլոր նրանց, ովքեր այս օրերին հայ ժողովրդի կողքին են:

Սրբազանը նաև շեշտեց այն հանգամանքը, որ բոլոր կրոններում էլ մեղսագործությունն անպայման ապաշխարություն է պահանջում: Դեռ ազատվում են մեղքից, զոջում և ապա նոր հաշտության գալիս: Չդատապարտված մեղքը նոր մեղք է գործում: Ուստիս բոլորս միասին Թուրքիային կոչում ենք ապաշխարության...

Ժամը 14.00-ին Թբիլիսիի Պ. Աղամյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնում անցկացվեց հուշ-երեկո՝ մասնակցությամբ Վիրահայոց թեմի Թբիլիսիի Սուրբ Էջմիածին եկեղեցու հոգևոր երգչախմբի, թատրոնի առաջատար դերասանների և անհատ կատարողների:

Ներկաներին ողջունեց Վրաստանում ՀՀ արտակարգ և լիազոր դեսպան Հրաչ Սիլվանյանը: Պատմական հայացք նետելով հայոց ամենաողբերգական տարիներին, դեսպանն ընդգծեց կարևոր այն փաստը, որ չնայած թուրք յաթաղանի հայակործան ոճրագործությանը՝ հայ ժողովուրդը շարունակում է ապրել ու բարգավաճել այսօր էլ: Նա հայտնեց, որ այս օրերին Թուրքիայի և Կանադայի հեռուստաընկերությունները ցուցադրելու են «Արարատ» և Է. Գողենբերգի Հայոց ցեղասպանության մասին պատմող կինոնկարները, իսկ ֆրանսիական իշխանությունները որոշում են կայացրել Եղեռնի անմեղ նահատակների հիշատակը հավերժացնող հուշարձան կանգնեցնել: Սա հույս է ներշնչում,- ասաց պարոն Սիլվանյանը,- որ դարասկզբի առաջին հանցագործությունը առաջիկայում կպատժվի»:

Միջոցառման ավարտին Վրաստանի հայերի միության նախագահ Հենրիխ Մուրադյանն ընթերցեց վիրահայության անունից Վրաստանի խորհրդարանի խոսնակ Նինո Բուրջանաձեին ուղղված նամակը, որը կոչ էր Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու և դրանով իսկ աշխարհի ոճրագործությունները կանխելու:

Ժամը 18.00-ին Թբիլիսիի առաջնորդանիստ Սուրբ Գևորգ եկեղեցում կայացավ Էկումենիկ համերգ՝ նվիրված Հայոց Մեծ եղեռնի անմեղ նահատակների հիշատակին: Հոգևոր երգեցողությամբ հանդես եկան Սուրբ Գևորգ եկեղեցու, Վրաստանում Կաթողիկ, Բապտիստական և Լյութերական եկեղեցիների հոգևոր երգչախմբերը: Երեկոն անցկացնելու գաղափարն ու նախաձեռնությունը պատականում էր թեմի առաջնորդ Տ. Վազգեն եպիսկոպոս Միրզախանյանին: Նշենք, որ այսօրինակ միջոցառումն

իր բնույթով անդրանիկն է վիրահայոց սուրբ տաճարում և ընդհանրապես Վրաստանի քրիստոնեական հարանվանությունների միջև:

Այդ օրը հայոց եկեղեցում էին մասնակից քույր Եկեղեցիների առաջնորդները՝ Վրաստանում Կաթողիկ Եկեղեցու առաջնորդ Ջուզեպպե Եպիսկոպոս Պագոտտոն, Լյութերական Եկեղեցու առաջնորդ Անդրեաս Եպիսկոպոս Շոյոկլը, Բապտիստական Եկեղեցու առաջնորդ Մալխազ Եպիսկոպոս Սոնդուլաշվիլին: Ներկա էր և Վրաստանում ՀՀ արտակարգ և լիազոր դեսպան Հրաչ Սիլվանյանը:

Ներկաները մեկ րոպե լռությամբ հարգեցին նահատակների հիշատակը: Ողջունելով բոլորին՝ Վազգեն Սրբազանը շնորհակալ եղավ նրանց՝ հայության չսպիացած վիշտը կիսելու համար: Այնուհետև քույր Եկեղեցիներից յուրաքանչյուրն իր լեզվով աղոթք կարդաց և իր խոսքն ուղղեց նահատակների ոգեկոչմանը: Նրանք դատապարտեցին Ցեղասպանության ոճրագործ-հեղինակներին ու հայտնեցին պատրաստակամություն՝ չարագործության դեմ միասնական պայքար մղելու համար:

Մալխազ Եպիսկոպոս Սոնդուլաշվիլին շնորհակալություն հայտնեց Վազգեն Սրբազանին՝ միասնական երգեցողության կազմակերպման ու այն հավուր պատշաճի անցկացնելու համար, և առաջարկեց ավանդական դարձնել այն:

Ժամը 20.00-ին, առաջնորդությամբ Սրբազան Հոր և Վրաստանում ՀՀ արտակարգ և լիազոր դեսպան Հրաչ Սիլվանյանի, եկեղեցուց ներկաների երթն ուղղվեց դեպի Թբիլիսիի Սուրբ Էջմիածին հայոց եկեղեցի (Հավլաբար): Միասնական աղոթքից հետո եկեղեցու խորանի առջև 91 մոմեր վառվեցին՝ խորհրդանշելով, որ Մեծ եղեռնից անցել է 91 տարի: Միջոցառումը կազմակերպել էր Վրաստանի հայ երիտասարդների միությունը:

1915-ի նահատակների հիշատակը ոգեկոչող սգո միջոցառումներ անցկացվեցին Վրաստանի հայաբնակ շրջաններում և գյուղերում ևս:

Ապրիլի 24-ին, հանդիսապետությամբ Վիրահայոց թեմի Սամցխե-Ջավախքի փոխառաջնորդ Տ. Բաբգեն աբեղա Սալքիյանի, Սուրբ և Անմահ Պատարագ մատուցվեց Ախալքալաքի Սուրբ Խաչ, Նինոծմինդայի Սուրբ Սարգիս և Ախալցխայի Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ հայոց եկեղեցիներում:

Հավարտ Պատարագի կատարվեց հոգեհանգստյան արարողություն:

Ախալցխայի հայությունը ծաղկեպսակներ դրեց և մոմեր վառեց Հայոց Մեծ եղեռնի նահատակների հիշատակը հավերժացնող Խաչքարի առջև: Միջոցառումներին մասնակցում էին շրջանային և վարչական իշխանության մարմինների ներկայացուցիչներ:

Բաթումի Սուրբ Փրկիչ եկեղեցում այդօրյա պատարագիչն էր հոգևոր հովիվ Տ. Կիրակոս աբեղա Դավթյանը: Հոգեհանգստյան արարողությանը հաջորդեց տեղի հայ համայնքի նախաձեռնությամբ եկեղեցում անցկացված սգո միջոցառումը:

Հայոց ցեղասպանության 91-րդ տարելիցը նշվեց և Վրաստանի Քվեմո-Քարթլիի տարածաշրջանի Ծալկայի հայահոծ շրջանում: Եղեռնի նահատակների հոգու լուսավորությունը խորհրդանշող խարույկ վառվեց շրջանի ամենաբարձր տեղում՝ Խաչգյուղում, ապա՝ մյուս գյուղերում: Խարույկն ուներ 1915-2006 ձևը և վառվեց ամբողջ գիշեր:

ՎԻՐԱՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ՄԱՍԽԵ ԴԵՄԱՆ